

Helsinki 22.1.1974

Vuorineuvos H. Haavisto

Kiittäen kovasti viimeisestä lähetän oheisena pyytämäsi lausuntoni
Leveäselän asiassa. Pyydän anteeksi huonoa konekirjoitustaitoa.

Kauko Järvinen
Kauko Järvinen

Käynti Raajärven ja Leveäselän kaivoksilla.15-16. 1. 1974.

Käynnin syynä oli Leveäselän kaivoksella tapahtunut yllättävä hiekan ja veden voimakas syksyminen maanalaisiin työtiloihin. Toteaisinkin heti että mitään varsinaista kaivossortumaa ei ollut tapahtunut vaan louhintamenetelmään kuuluva malmin yläpuolella olevien massojen yllättävä epänormaali valuminen lastauspaikkojen ohi aina kuilulle saakka. Liikkeelle oli ilmeisesti lähtenyt äkkiä suuri määrä vettä joka puolestaan huuhtoi mukaansa hiekkaa joka täytti kaivoksen alaosan. Tarkkaa kuvaa hiekan leviämisestä ei ole koska kaivokseen tulleen suuren vesimäärän jä pelko uusien hiekkasyöksyjen syntymisestä ei sallinut tarkempia havaintojen tekoa tapahtuman jälkeen. Vahinkoja ihmisille ei tapahtunut mutta nostolaitteelle ja eräille kavoksessa olleille koneille kyllä. Hissikori on ilmeisesti jäänyt kuilun alemmille tasoille kun sen päälle pudonnut lastauskone katk^aisi köyden ja korin välisen liitoskappaleen. Eräitä muitakin poraus- ja lastauslaitteita mmeni vesisyöksyn mkana kuiluun tai sen lähettyville.

Kysymys siitä olisiko tapahtuma voitu etukäteen arvioida ja mahdollisesti jopa estää on asia jota käynnin aikana perusteellisesti pohdittiin. Tältä kannalta olisi varsin hyvä jos kyettäisi luotettavasti selittämään mistä se lähinnä johtui ja miten asiat käytännössä-kehittyivät käytännössä kehittyivät. Tällä seikalla on oma arvonsa louhintaa jatkettaessa Leve Raajärven päämalmiassa ja mahdollisilla muilla malmeilla joille on syytä soveltaa samaa louhintamenetelmää (esim. Rautuvaara) sekä silloin kun mahdollisesti suunnitellaan Leveäselän koneiden pelastamista. Kun yritetään rekonstruoida tapahtumien kulku on pohjana lähinnä käytettävä sen aikana kaivoksessa olleiden miesten kertomuksia. Puolestani olen

Kiinnittänyt huomioni m.m. siihen että jo 7.1. havaittiin perissä varsin voimakkaita ilmavirtauksia joiden on täytynyt johtua siitä että tyhjiin tiloihin on pudonnut suuria massoja lähinnä suuria kiviä. Kunnastien varsinainen vesi+hiekkavyöry alkoi vasta 9.1. on sen mielestäni täytynyt tapahtua siten, että louhokseen on jonkun esteen taakse kertynyt suuri määrä vapaata vettä joka sitten esteen syystä tai toisesta poistuttua on kerralla lähtenyt liikkeelle ja liettänyt mukaansa louhoksessa jo ennestään olleen ja sinne samoihin aikoihin valuneen hiekan. Tätä mielikuvaa ei ins. Siirama täysin hyväksy vaan ymmärtääkseni pitää syyllisenä valmiin lietteen hydrostaattista painetta. Tämä ajatus kuitenkin edellyttää että louhoksessa on ollut valmiina suuri määrä sopivaa lietettä. On kuitenkin vähän luultavaa että hiekan ja veden seos pysyy kovinkaan kauan lietteenä van jos virtaus lakkaa tai huomattavasti hidastuu hiekka painuu pohjalle ja vesi eroaa enemmän tai vähemmän kirkkaana. Vain ne vesireitit joissa vesi jatkuvasti virtaa pysyvät auki ja voivat kuljettaa hiekkaa. Vaikka voi tuntua varsin turhalta vaivata päätään tapahtuman yksityiskohdilla on näillä seikoilla oma merkityksensä jos pyritään esim. pumppaamaan vesi pois kuilusta ja kun käytettyä louhintamenetelmää sovelletaan muualla (Kautuvaara).

Jos oletetaan että syntynyt syöksy oli mahdollinen vain jos vettä oli runsaasti patoutunut louhoksen sisälle joutuu pilaarien jättäminen vuoden 1972 "sortuman" yhteydessä vähän epäilyttävään valoon. Tällöin jätettiin louhokseen sekä pysty että vaakapilari louhoksen sisälle, Tarkoituksena oli pyrkiä estämään hiekan sekaantuminen laastattavaan malmiin. Seurauksena oli että louhokseen syntyi kookas tyhjä tila ja pilarit saattoivat muodostaa erilaisia patoja vedelle. Missä määrin nämä pilarit ovat sortuneet ei tarkkaan tiedetä mutta kattopilari lienee täysin sortunut ja pystypilari on hyvin saattanut myös ainakin osittain sortua ja täten toiminut veden laskun laukaisijana.

Johtopäätökset:

1. Varsinaista louhintatyötä tuskin kannattaa jatkaa koska kaivok-
uudelleen kuntoon saattaminen masaa paljon ja kestää kauvan. Erikois-
esti tarvittava pitkä aika (yli 1 vuosi) siirtäisi Raajärven konei-
den suunniteltua siirtoa Rautuvaaraan kohtuuttoman paljon. Kapi-
taalikustannukset Rautuvaaran osalta kohoaisivat.
2. Olisi suunniteltava kaivokseen jääneiden koneiden ainakin osittai-
nan pelastaminen. Vaikka koneet eivät enää olisikaan täysin käyttö-
kuntoisia on niissä paljon hyviä kunnossa olevia osia. Lähinnä ajatte-
len niiden koneiden pelastamista jotka eivät ole pahasti hautautu-
neet hiekkaan. Näissä töissä kuvittelen voitavan käyttää paikalla
olevaa nostokometta ja sen köyden kunnossa olevaa osaa. Vesi olisi
pumpattava pois kuilusta siten että aina kun uusi taso paljastuu
pidettäisi muutaman päivän paussi jotta todettaisi lähteekö hiekka
uudelleen liikkeelle. Puolestani en ole erikoisen huolestunut uusi-
en vyörymien synnystä. Ehdottoman varmana ei kuitenkaan voitane pi-
tää operaation onnistumista.
3. Yritystä jolla pyriytäisi vesi poistamaan ylhäältä käsin en voi
pitää onnistuneena ajatuksena koska jos siihen ryhdytään seurauksa-
na voi olla vesipinnan lasku eräillä metreillä jolla ei olisi mitään
vaikutusta alemmilla tasoilla vallitsevaan hydrosstatiseen painee-
seen
4. Tapahtunutta ajatellen tuntuu geologi Lindholmin ajatus että Raa-
järven pääkaivoksen alimmalta tasolta avataan yhteys malmin alaosaan
veden poiston helpottamiseksi. Tälle tasolle ei ole enää suunnitel-
lastausta.

Helsinki 22.1.1974.

Kauko Järvinen